

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website: <https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG wordt [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2018 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Landelijk beeld¹

67% van de gemeenten had in 2018 een overschot op het bijstandsbudget. Een derde van de gemeenten heeft een tekort. Vooral onder gemeenten met meer dan 100 duizend inwoners zijn er relatief veel tekortgemeenten. Hetzelfde geldt voor kleine gemeenten met minder dan 15 duizend inwoners.

Gemeente Berg en Dal

Het verwachte tekort van gemeente Berg en Dal op het BUIG-budget in 2018 bedraagt op dit moment € -1.387.238 ; met de SISA-verantwoording zal het definitieve tekort worden bepaald.

Dit tekort is gebaseerd op het aantal uitkeringsgerechtigden Participatiewet/IOAW/IOAZ in 2018. In 2016 was het tekort € -2.181.398 en in 2017 € -1.648.656 De tekorten over 2016, 2017 en 2018 bedragen samen gemiddeld meer dan 5% van de definitieve rijksuitkering BUIG over 2018. De verwachte hoogte van de Vangnetuitkering 2018 bedraagt € 552,091,-. Het college heeft in de voorgaande jaren en ook in 2019 maatregelen genomen om instroom in de uitkering te voorkomen en de uitstroom uit de uitkering Participatiewet/IOAW/IOAZ te vergroten. Op verschillende momenten in 2017 en 2018 heeft het college voorstellen aan de raad voorgelegd om gemeentelijke middelen en re-integratiemiddelen (Participatiebudget) in te zetten voor projecten als het Actiecentrum Berg en Dal werkt! en ontwikkeltrajecten. De raad heeft ingestemd met deze voorstellen. Daarnaast zijn en worden er andere maatregelen en activiteiten vanuit het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen ingezet, of door het cluster Inkomen van de gemeente. Ook projecten van aangrenzende beleidsterreinen zoals toerisme en economische zaken dragen bij aan de gewenste tekortreductie. Het totaal van deze maatregelen, daarbij geholpen door de economische groei, heeft in 2017, voor het eerst sinds jaren, geresulteerd in een afname van het uitkeringsbestand. De afname heeft zich in 2018 voortgezet bij de uitkering Participatiewet, IOAZ en Bbz. Bij de IOAW is het bestand stabiel gebleven.

In verband met de meerjarige tekorten is het belangrijk de oorzaken van het nog steeds voortdurende tekort te blijven onderzoeken. Benchmarkgegevens zijn hiervoor goed bruikbaar. De gemeente Berg en Dal neemt deel aan de Benchmark van Divosa waarin vooral de gegevens over uitkeringen worden ingevoerd.

1

'Overschot Buig-budget 2018, maar budget 2019 gaat omlaag', nieuwsbericht Divosa, donderdag 25 april 2019

De factoren die bijdragen aan het tekort worden hierna verder uitgewerkt.

Aantal huishoudens met een gemeentelijke uitkering Berg en Dal 2017-2018

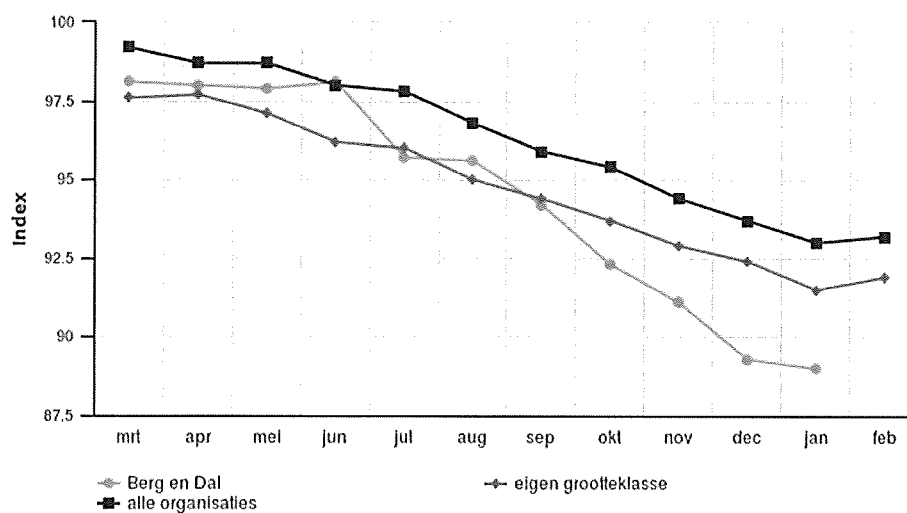
| Uitkeringen | 1-2017 | 4-2017 | 7-2017 | 10-2017 | 1-2018 | 4-2018 | 7-2018 | 10-2018 | 1-2019 |
|-----------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| Participatiewet | 776 | 749 | 747 | 740 | 727 | 725 | 712 | 687 | 665 |
| IOAW | 58 | 57 | 54 | 57 | 58 | 59 | 59 | 59 | 60 |
| IOAZ | 7 | 7 | 7 | 7 | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 |
| BBZ | 4 | 9 | 13 | 11 | 8 | 8 | 9 | 5 | 6 |
| Totaal | 845 | 822 | 821 | 815 | 799 | 797 | 785 | 756 | 736 |

We zien dat het aantal huishoudens met een uitkering vooral vanaf de zomer in 2018 behoorlijk is afgenomen

Ontwikkeling gebundelde uitkering (BUIG)

De ontwikkeling van de bijstandslasten is vergeleken² met gemeenten van de dezelfde grootteklasse, daarbij valt op dat het volume van de uitkeringslasten in Berg en Dal ten opzichte van alle aan de benchmark deelnemende gemeenten en de deelnemende gemeente van dezelfde grootteklasse meer is afgenomen (alle: 7%, zelfde grootteklasse 8,5%, Berg en Dal 11%, peilmaand januari 2019). De volgende grafiek laat dat zien.

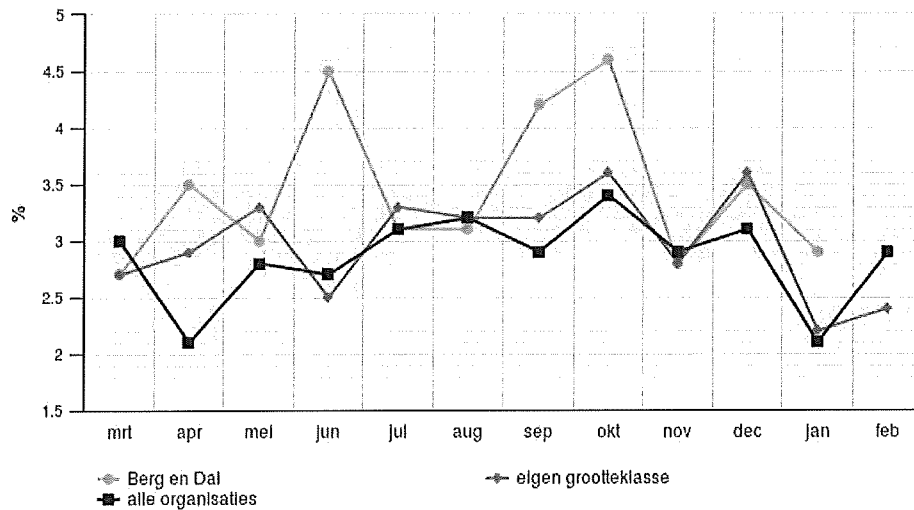
Grafiek: Volume BUIG index t.o.v. december 2017



De grafiek laat zien dat de daling vooral vanaf juli 2018 is opgetreden, dit betekent dat nog niet in het volledige jaar is geprofiteerd van de afname van de kosten. Er is een zichtbare relatie tussen de afname van het uitkeringsbestand en de uitkeringslasten. Dat zien we aan de uitstroomresultaten in de volgende grafiek.

² Divosa Benchmark, Berg en Dal 2019, Periode: maart 2018 - februari 2019

Grafiek: Uitstroompercentage algemene bijstand



In de grafiek is te zien dat het uitstroompercentage in Berg en Dal gemiddeld hoger ligt dan het percentage bij de andere deelnemende gemeenten over de periode maart 2018 tot en met januari 2019.

Vergelijkende kengetallen

Het is belangrijk voor deze analyse van de oorzaken van het tekort bepaalde gegevens in Berg en Dal te vergelijken met gemeenten van vergelijkbare omvang. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aantal bijstandsonvangers ten opzichte van het totale inwonersaantal. Dit wordt de bijstandsdichtheid genoemd. De meeste gemeenten hebben een bijstandsdichtheid van 15 tot 30 per 1000 inwoners. Maar ook gegevens over de uitstaande bijstandsvorderingen en de samenstelling daarvan. Het is belangrijk omdat dit een indicatie geeft over de complexiteit van de terugdringing van de tekorten. Facetten als gemeentelijke fusies kunnen ook gevolgen hebben voor de samenstelling van het bestand bijstandsonvangers, verschillende culturen komen dan samen. Ook de instroom van statushouders, het aantal ouderen dat instroomt, of juist het aantal jongeren met belemmeringen; het heeft allemaal invloed. In de vergelijking zijn opgenomen de gemeenten: Berg en Dal (34.766 inw.), Bodegraven-Reeuwijk (34.470 inw.), Hof van Twente (34.946 inw.) en IJsselstein (34.162 inw.). Peilmoment is september 2018.

| Gemeente | Bijstandsdichtheid | | Bijstandsvorderingen | | | | | |
|---------------------|--------------------|-----------------|----------------------|---------|----------------|------------------------|---------|-----------------------|
| | % | Aantal per 1000 | Aantal vorderingen | Bedrag | Boetevordering | Vordering incl. plicht | Verhaal | Verwijtbare vordering |
| Berg en Dal | 2,2% | 36,6 | 730 | 3,2 mio | 2% | 13% | 7% | 8% |
| Bodegraven-Reeuwijk | 0,9% | 15,3 | 270 | 1 mio | 4% | 7% | 0 | 7% |
| Hof van Twente | 1,3% | 22,4 | 260 | 2 mio | 0 | 4% | 4% | 8% |
| IJsselstein | 1,7% | 25,1 | 420 | 1,5 mio | 7% | 20% | 2% | 2% |

Opvallend is dat Berg en Dal de grootste bijstandsdichtheid heeft in deze vergelijking. Landelijk gemiddelde is 27,7 per 1000 inwoners. Van de 379 gemeten gemeenten kennen 82 gemeenten een hogere bijstandsdichtheid dan Berg en Dal. Berg en Dal heeft tevens het hoogste aantal vorderingen en het hoogste uitstaande bedrag. De opbrengst van de invordering heeft invloed op het tekort, want wordt in mindering gebracht op de bijstand uitgaven in de berekening van het tekort. Tevens valt op dat Berg en Dal een hoog percentage vorderingen in verband met de inlichtingenplicht heeft. Een verdere bestandsanalyse is nodig om achter meer oorzaken van het tekort te komen. Het gaat dan vooral om de samenstelling van de groep bijstandsontvangers en de mate van bemiddelbaarheid.

Bestandsontwikkeling

De bestandsamenstelling is de afgelopen jaren veranderd. In de tabel op blz. 4 is te zien dat in 2018 een afname van het bestand heeft plaatsgevonden, voornamelijk bij de Participatiewet. Bij de IOAW zien we een toename, bij IOAZ en Bbz een afname. In de eerste maanden van 2019 zien we weer een lichte toename van het bestand bij de Participatiewet en IOAW. Het bestandscijfer is het saldo tussen instroom en uitstroom. Daarom is het interessant te kijken hoe de instroom zich heeft ontwikkeld.

Instroom

| Uitkeringen | Participatiewet |
|------------------------------|-----------------|
| 2017 | 315 |
| 2018 | 252 |
| 1 ^e kwartaal 2017 | 82 |
| 1 ^e kwartaal 2018 | 65 |
| 1 ^e kwartaal 2019 | 59 |

We zien dat de instroom in het eerste kwartaal 2019 stabiel blijft ten opzichte van het eerste kwartaal 2018, terwijl de uitstroom achter blijft. Dit kan o.a. te maken met de mate van bemiddelbaarheid van het

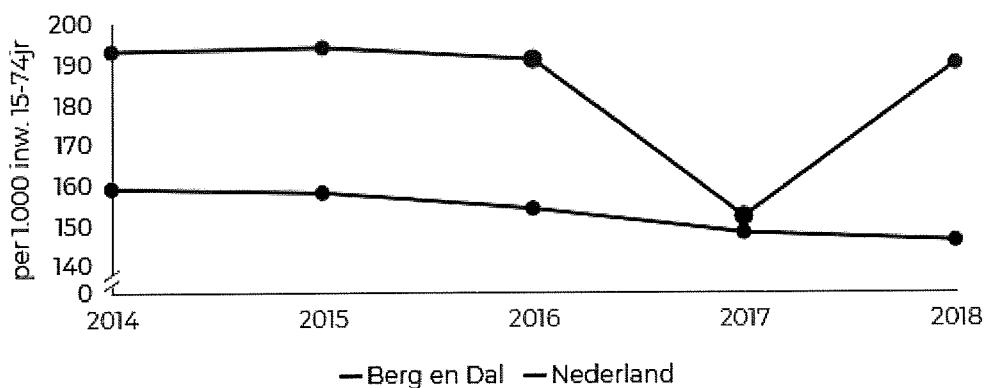
bestand. We zien in de grafiek van de uitstroom (op blz 5) dat wij een bovengemiddelde uitstroom kenden in 2018. Dat de uitstroom stagneert kan te maken hebben met de samenstelling van het bestand. Er zijn groepen die niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt wegens een ontheffing en de groep statushouders mogelijk nog in een inburgeringstraject die nog onvoldoende taalvaardig zijn om aan de slag te kunnen. In de volgende tabel zien we de samenstelling van het bestand met betrekking tot de genoemde groepen. De groep kandidaten die in een inrichting verblijft of begeleid zelfstandig woont is groter. Er is een groep moeilijk bemiddelbare jongeren die niet thuis kunnen wonen en een uitkering ontvangen voor levensonderhoud via bijzondere bijstand.

| Aantal op peildatum in uitkering | 21-05-2019 |
|----------------------------------|------------|
| Statushouder | 80 |
| Verblijft in inrichting | 21 |

Opleidingsniveau inwoners

Gemiddeld hebben de inwoners van Berg en Dal een laag opleidingsniveau zo laat de volgende grafiek zien:

Grafiek: Beroepsbevolking met laag onderwijsniveau



3

Uit de grafiek blijkt dat het opleidingsniveau in Berg en Dal beduidend lager (195 per duizend inwoners) ligt dan landelijk (160). De dip in 2017 zal een technische fout zijn. Volgens de regionaal taalcoördinator is de (verplichte) toepassing van de Wet Taaleis (onder inwoners met een gemeentelijke uitkering) onvoldoende om laaggeletterdheid aan te tonen. Het gegeven van een lager dan landelijk opleidingsniveau onder inwoners, toont de urgentie aan om echt werk te gaan maken van de aanpak van laaggeletterdheid in de gemeente. Laag geletterdheid maakt inwoners sowieso kwetsbaar op de arbeidsmarkt, dus is ook een factor van betekenis voor tekortreductie.

³ Waar staat je gemeente, born: CBS arbeidsdeelname 2014-2018

Leeftijdverdeling bestand huishoudens met een gemeentelijke uitkering per 1-1-2019

| Uitkeringen | <27 | >27 en <50 | >50 en <60 | >60 |
|-----------------|-----|------------|------------|-----|
| Participatiewet | 73 | 330 | 202 | 60 |
| IOAW | 0 | 0 | 19 | 41 |
| IOAZ | 0 | 0 | 1 | 4 |
| BBZ | 0 | 4 | 2 | 0 |
| Totaal | 73 | 334 | 224 | 105 |

In de bovenstaande tabel is te zien dat 329 kandidaten ouder zijn dan 50 jaar. Daarnaast zien we 73 jongeren. De ouderen vormen een bijzondere groep. Er leven zowel bij de ouderen zelf als bij de werkgevers en bij de samenleving als geheel veel vooroordelen over deze groep. Door ophoging van de AOW-gerechtigde leeftijd wordt de periode van verplichte beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt ook langer. Wat vaak gebeurt is dat een oudere na het doorlopen van een WW periode gevolgd door toekenning van bijstand inactief wordt en niet de prikkel voelt om aan de slag te gaan. Door dan de ouderen te gaan activeren, ontmoet je weerstand. Het vergt goede begeleidingsvaardigheden om dit beeld van kansloosheid en de wens om inactief te blijven om te vormen naar een positieve grondhouding. Ook de communicatie met werkgevers vraagt aandacht; sommige werkgevers denken dat ouderen minder productief zijn en meer kosten. Extra belemmering vormt een langdurige uitkeringssituatie. In de volgende tabel zien we de combinatie van leeftijd en uitkeringsduur.

| Duur uitkering Participatiewet | <27 | >27 en <50 | >50 en <60 | >60 |
|--------------------------------|-----|------------|------------|-----|
| <1 jaar | 36 | 59 | 35 | 6 |
| >1 jaar <5 jaar | 37 | 216 | 82 | 22 |
| >5 jaar <10 jaar | 0 | 43 | 50 | 13 |
| >10 jaar | 0 | 12 | 35 | 19 |
| Totaal | 73 | 330 | 202 | 60 |

Wat opvalt is dat er 85 personen van boven de 50 jaar zijn die langer dan vijf jaar een uitkering ontvangen en 32 personen van boven 60 jaar.

Onderzoeken of we via een projectmatige aanpak de groep ouderen meer kunnen activeren richting betaald werk.

Wat betreft de jongeren is er een ander probleem. De jongeren in een uitkering hebben vaak meervoudige belemmeringen. Dit zijn de jongeren die voorheen bijvoorbeeld in de sociale werkvoorziening (Wsw) aan de slag konden of voorheen in aanmerking kwamen voor een Wajonguitkering. Binnen het team inkomensconsulenten zijn de jongeren ondergebracht bij drie consulenten die intensief samenwerken met het Jongerenteam van WerkBedrijf, maar ook contact

onderhouden met het netwerk van de jongere. Jongeren zonder startkwalificatie die scholingsfit zijn worden sterk gestimuleerd om weer naar school te gaan.

Het is zaak om samen met Werkbedrijf een plan te maken gericht op een sluitende aanpak voor alle jongeren.

Conclusie m.b.t. de oorzaken van het tekort

Duidelijk is dat er meerdere oorzaken voor het tekort zijn aan te wijzen.

Vanuit het Rijk ontvangt de gemeente Berg en Dal al een aantal jaren te weinig financiële middelen zo blijkt uit onderzoek, doordat de instroom van statushouders in het startjaar niet wordt gecompenseerd. Als je als gemeente te weinig middelen krijgt, ga je vervolgens je best doen om het tekort zoveel mogelijk te verminderen door maatregelen. Maatregelen tref je op basis van een analyse van het bestand, zodat je zicht krijgt op mogelijkheden om het tekort nog meer te beperken. Uit deze analyse blijkt dat de volgende actiepunten mogelijk tot lagere bijstandslasten kunnen leiden:

1. Onderzoek van de mogelijkheden voor parttime werkende uitkeringsgerechtigden om meer uren te gaan werken;
2. Onderzoek naar mogelijkheden om de opbrengst uit terugvordering en verhaal te verhogen;
3. Een project starten voor het tegengaan van laaggeletterdheid. WerkBedrijf is ook betrokken bij een zogenaamd taalakkoord in de regio, waarbij zij moeten aangeven wat zij gaan bijdragen aan het terugdringen van laaggeletterdheid. Ook UWV is hierbij betrokken; dit biedt ons de mogelijkheid om ook het UWV te vragen bij te dragen aan de terugdringing van laaggeletterdheid vanwege de doorstroom vanuit de WW naar de bijstand.
4. Onderzoek naar de mogelijkheden om een project op te zetten gericht op het activeren van ouderen richting betaald werk.
5. Onderzoek naar de mogelijkheden om een project op te zetten voor het realiseren van een sluitende aanpak van alle jongeren met een uitkering in samenwerking met WerkBedrijf en UWV.
6. Door gebruik te maken van de mogelijkheid een pilot te starten in het kader van het voorbereidingstraject van de door het kabinet beoogde wijziging van de Wet inburgering per 1 januari 2021. Wij willen in samenwerking met de gemeenten Beuningen, Heumen en Mook en Middelaar een pilot starten voor de zogenaamde 'ondertussen groep'. De pilot willen we richten op de statushouders met een ontheffing van de inburgeringsplicht en degenen die voor 2021 nog gaan instromen. We ontwikkelen een concept voor de inrichting van de zogenaamde Z-route (gericht op zelfredzaamheid en praktische taalvaardigheid). Wij verwachten met deze aanpak de bemiddelbaarheid van deze kwetsbare groep te verbeteren. Dit zal naar verwachting bijdragen aan een beperking van de bijstandslasten.
7. Versterking van de handhaving door het strikter controleren op het nakomen van de verplichtingen van mensen met een uitkering en actieve toepassing van het maatregelenbeleid.
8. De nota Arbeidsmarkt en Re-integratie die in voorbereiding is in de regio zal de basis vormen voor de opdracht aan WerkBedrijf voor de komende 4 jaar vanaf 2020. Daarin zal het benutten van de kansen die de arbeidsmarkt biedt centraal staan.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

De genomen en nog te nemen in- en externe maatregelen vloeien voort uit de eerdere analyses (2016 en 2017) en de voorliggende analyse 2018 van het tekort.

Participatie-kandidaten en Tegenprestatie

De gemeente heeft de kandidaten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (participatie-kandidaten) in beeld door de aanpak "Berg en Dal, iedereen doet mee". Deze aanpak wordt sinds 2015 uitgevoerd door participatieconsulenten. Hiervoor wordt 1,6 fte ingezet vanuit gemeentelijke middelen. Kandidaten die (nog) niet aan het werk kunnen zijn participatiekandidaten. Zodra zij begeleid kunnen worden naar werk worden zij aangemeld bij WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN). Na 2 jaar dienstverlening door het WBRN worden werkkandidaten die nog niet aan het werk zijn, weer overgedragen aan onze participatieconsulenten.

| Peilmoment | Werkkandidaten | Participatiekandidaten | Participatiekandidaten met ontheffing | Wachlijst | Totaal |
|-------------------------|----------------|------------------------|---------------------------------------|-----------|--------|
| 3 ^e kwartaal | 415 | 185 | 50 | 20 | 670 |
| 31-12-2017 | 475 | 174 | 45 | 33 | 727 |
| 31-12-2018 | 281 | 401 | 54 | 0 | 736 |

Er is een verschuiving te zien van werkkandidaten naar participatiekandidaten. Dit betekent dat de bemiddelbaarheid van het bestand sterk is afgenomen. Ondanks dat gegeven, neemt het aantal ontheffingen niet navenant toe. Dit duidt erop dat alles in het werk wordt gesteld om de kandidaten optimaal te laten participeren. Deze bestandsontwikkeling wordt onder andere veroorzaakt door:

- de instroom van statushouders de afgelopen paar jaar die nog niet bemiddelbaar zijn in verband met onvoldoende taalvaardigheid (op 21-5-2019 bestaat dit uit 80 huishoudens van statushouders in het bestand);
- de uitstroom van bemiddelbare kandidaten door de bloeiende economie;
- een toenemende groep jongeren met belemmeringen waardoor zij moeilijker bemiddelbaar zijn;
- de statische positie van oudere kandidaten met een uitkering;
- vaker voorkomende psychische problemen, psychosociale problemen (schulden, verslaving) en lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen.
- Laag onderwijsniveau

Er blijft dus een lastig bemiddelbare groep over. Ook is daardoor de druk op de inkomensconsulenten en de participatieconsulenten toegenomen.

De aanpak bestaat eruit dat de participatieconsulenten de participatiekandidaten uitnodigen en met hen de mogelijkheden te bespreken van participatie in de samenleving, (nog) niet zijnde betaald werk. Als er mogelijkheden zijn, worden ze begeleid naar vrijwilligerswerk en dat heeft dan het karakter van een tegenprestatie. In een klein aantal gevallen wordt een kandidaat tijdelijk ontheven van de arbeidsplicht of re-integratieplicht; dit is in Berg en Dal beperkt. Per 1 januari 2016 heeft de aanpak een juridisch kader gekregen in de lokale verordening Tegenprestatie naar vermogen.

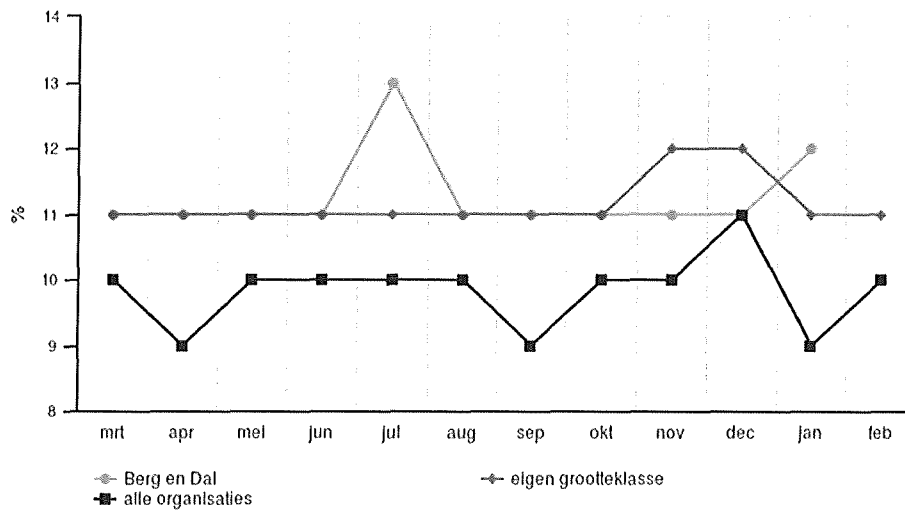
Hieronder zijn de interne maatregelen t.b.v. tekortreductie weergegeven. De inhoud en volgorde zijn als volgt:

- Stimuleren Parttime werk
- Ontwikkeling gebundelde uitkering (BUIG)
- Terugvordering en verhaal
- Participatiekandidaten en Tegenprestatie
- Re-integratie

Controle aan de poort en handhaving Stimuleren parttime werk.

Veel uitkeringsgerechtigden kunnen geen fulltime werk vinden of kunnen niet fulltime werken wegens belemmeringen zoals opvoeding van kinderen, taalonderwijs, een medische urenbeperking en dergelijke. De gemeente stimuleert deze mensen in samenwerking met WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WRBN), om binnen hun mogelijkheden parttime te werken. Eind 2018 hadden 78 uitkeringsgerechtigden parttime werk (11% van het bestand). Doordat de inkomsten uit deeltijdwerk worden gekort op de uitkering wordt er minder uitkering verstrekt. In de gemeente Berg en Dal is er in 2018 € 629.138,00 minder uitkering verstrekt. Hieruit blijkt dat parttime werk een grote invloed heeft op het voorkomen van een tekort. Uit de Divosa benchmark blijkt dat er weliswaar bovengemiddeld veel kandidaten parttime werken, maar zij verdienen in vergelijking met de andere gemeenten gemiddeld aanzienlijk minder. Dit blijkt uit de volgende twee grafieken.

Grafiek: Percentage klanten dat parttime werkt



Grafiek: Gemiddelde inkomsten parttime werkende klanten

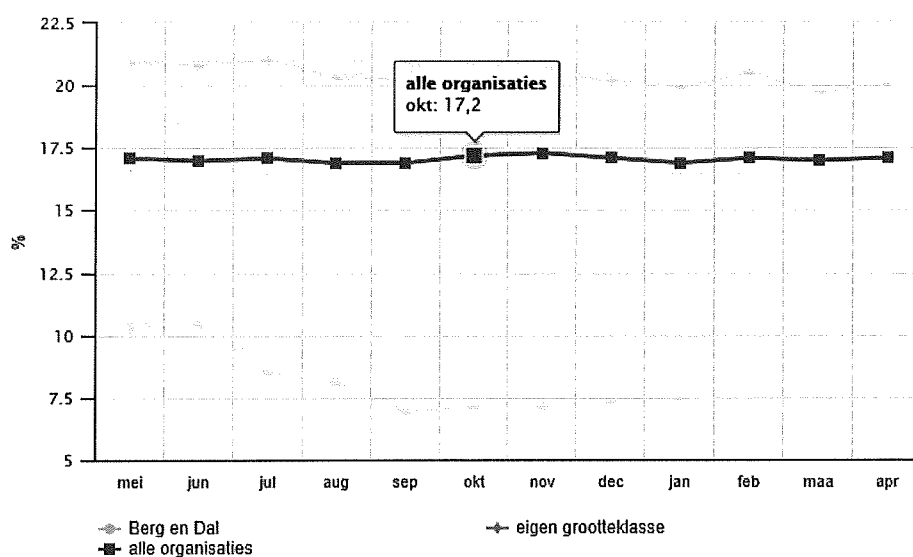


Dit pleit er voor om in 2019 een project te starten, gericht op het vergroten van de verdiensten bij parttime werkenden. Daarbij gaan wij in gesprek met iedere parttime werkende kandidaat over zijn/haar mogelijkheden om het aantal uren te verhogen. Daarbij kan aan de orde zijn dat men bij de huidige werkgever meer uren kan gaan werken, ernaast gaan werken bij een andere werkgever of een nieuwe (vervangende) werkgever met meer uren.

Terugvordering en verhaal

De totale vordering van de gemeente bedroeg volgens het CBS in september 2018 € 3.2 miljoen (zie ook onderdeel A) verdeeld over 730 vorderingen. Vergeleken met de drie referentiegemeenten zijn de hoogte van de totale vordering, maar ook het aantal vorderingen hoog. Daarnaast is het interessant te kijken naar de zogenaamde incassoquote (verhouding opbrengst invordering tot de totale vordering). Dit ziet er als volgt uit.

Grafiek: Incassoquote laatste 12 maanden (bron: Divosa Benchmark)



Hoe hoger het percentage, des te beter is het incasso resultaat. Uit dit overzicht blijkt dat er mogelijk verbeteringen kunnen worden gerealiseerd. Daarover zullen we intern het gesprek aangaan. Een betere incasso opbrengst leidt rechtstreeks tot een lager tekort. Gelet op de hoogte van de vordering en het aantal vorderingen.

Onderzoeken of er mogelijkheden zijn de incassoquote te verhogen.

Ontwikkeling gebundelde uitkering (BUIG)

Bij de bekendmaking in september 2017 van de voorlopige budgetten BUIG voor 2018 was het budget gesteld op € 9.076.696,-. Bij de bekendmaking van de nadere voorlopige budgetten 2018 in april 2018 was het budget € 9.267.334,-. Het definitieve BUIG budget 2018 bedraagt € 9.544.536,-. Dit betekende een meevaller. Het voorlopige budget 2019 was gesteld op € 10.111.641,- en het gepubliceerde nadere budget 2019 gaat uit van € 9.779.931,-, een daling van € 331.000,-. Met deze daling blijven we binnen het eigenrisico 2019 met een marge van 260.000,-. Terugdringing van de bijstandslasten blijft onze uitdaging.

Participatiekandidaten en Tegenprestatie

In 2018 zijn de resultaten van 455 participatiekandidaten als volgt:

- 184 kandidaten participeren middels vrijwilligerswerk tegenprestatie, mantelzorg of dagbesteding (114 in 2017);
- Met 83 kandidaten zijn participatie-afspraken gemaakt (60 in 2017);
- 54 kandidaten zijn ontheven van de participatieverplichting omdat van hen is vastgesteld dat het niet haalbaar is om vrijwilligerswerk te doen (45 in 2017);
- 134 participatiekandidaten zijn in de intakefase (33 in 2017);
Niet meegeteld zijn de 30 kandidaten die alsnog aangemeld zijn bij het WBRN voor begeleiding naar werk (24 in 2017)

De gemeenteraad van Berg en Dal heeft in januari 2016 een verordening Tegenprestatie vastgesteld. De tegenprestatie is in 2016 geëvalueerd, maar was toen nog maar kort van kracht. Inmiddels zijn we ruim twee jaar verder en kan er een meer fundamenteel onderzoek plaatsvinden. In 2018 is een evaluatie-uitvraag voorbereid. Deze uitvraag is ingebracht binnen een afstudeeronderzoek van een master student Bestuurskunde aan de Radboud Universiteit. Het onderzoek wordt voor de zomer afgesloten en kan dan als basis dienen voor een evaluatieverslag dat na de zomer aan de raad zal worden aangeboden. Het onderzoek richt zich onder andere op de toegepaste begeleidingsmethodieken, de effectiviteit daarvan, de invloed op de maatschappelijke participatie en op de zelfredzaamheid van de kandidaten. Hoewel de Tegenprestatie door de wetgever niet als re-integratie instrument is bedoeld, kijken we ook naar de effecten op de bemiddelbaarheid.

Re-integratie

De grootste effecten op de terugdringing van het tekort mogen verwacht worden van de beperking van de instroom en de uitstroom uit de uitkering, liefst naar betaald werk. Er kunnen natuurlijk ook andere redenen van uitstroom zijn (zoals verhuizing, samenwoning of overlijden). Als gemeente zetten wij zwaar in op de re-integratie van onze inwoners/kandidaten. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen als onderdeel van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) voert dit beleid voor ons uit. Werkbedrijf verantwoordt de uitvoering via drie kwartaalrapportages en een jaarrekening en- verslag. Op basis van deze verantwoordingsdocumenten gaan wij in op de behaalde resultaten in 2018 en aandachtspunten voor 2019 en de verbeteractiviteiten tot heden (in 2019).

- **Toeleiding naar werk via het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WRBN)**
Het WBRN voert vanaf januari 2015 de re-integratie taak uit voor de 7 regiogemeenten. Hiertoe wordt jaarlijks het Participatiebudget (het budget dat de gemeente ontvangt van het Rijk voor re-integratie) volledig overgeheveld naar het WBRN. Sinds 2016 is de Sociale Werkvoorzienings- ook onderdeel geworden van WBRN. De gemeente meldt kandidaten aan waarvan de indruk bestaat dat zij kunnen werken. WBRN start de individuele begeleiding en probeert de kortste

weg naar werk te volgen. Daarvoor is maximaal twee jaar de tijd; lukt het in die tijd niet, dan wordt de kandidaat terugverwezen naar de gemeente. Het lukt WBRN om 140 (142 in 2017) kandidaten naar werk te begeleiden, waaronder 39 jongeren en 38 kandidaten met een arbeidsbeperking en 46 kandidaten te plaatsen in arbeidsmatige dagbesteding.

- **De Banenafspraken voor arbeidsgehandicapten**

Op advies van de SAR (Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen) zijn er regionale banenafspraken gemaakt met regiogemeenten, werkgevers, UWV en WBRN voor arbeidsgehandicapten. Tevens heeft dit geresulteerd in een convenant dat mensen met een arbeidshandicap een kans biedt te werken binnen de gemeentelijke organisaties.

De meest recente cijfers gaan over het derde kwartaal 2018, deze waren als volgt.

| Cijfers in het kort | 2018 Q3 | nulmeting (2012) | | vorig jaar (2017 Q3) | | vorig kwartaal (2018 Q2) | |
|-----------------------------------|--------------|------------------|-----------------|----------------------|-----------------|--------------------------|-----------------|
| | aantal | aantal | +/- met 2018 Q3 | aantal | +/- met 2018 Q3 | aantal | +/- met 2018 Q3 |
| Banen volgens banenafpraak | 2.876 | 1.605 | +1.271 | 2.471 | +405 | 2.771 | +105 |
| Personen in het doelgroepregister | 5.147 | 5.907 | -760 | 4.930 | +217 | 5.100 | +47 |
| Werkzame personen | 2.594 | 1.516 | +1.078 | 2.269 | +325 | 2.515 | +79 |

De indicatieve doelstelling voor 2018 is 655 nieuwe banen eind 2018 ten opzichte van de nulmeting. Eind derde kwartaal waren er al 1271 extra banen. De arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen volgt hiermee het landelijk beeld. Landelijk gezien was de doelstelling voor 2018 ook aan het eind van het derde kwartaal al behaald. Er is geen verdeling per gemeente beschikbaar. Wat betreft het aantal werkzame personen waren er in het Rijk van Nijmegen eind derde kwartaal 2018 2594 personen werkzaam.

- **Intensieve ondersteuning naar werk via Berg en Dal werkt!**

Kenmerkend voor de aanpak van Berg en Dal Werkt! is de intensieve bemiddeling van kandidaten. Consulente bedrijfsdienstverlening van WerkBedrijf zijn wekelijks op locatie. Sinds 2018 op drie locaties: Millingen aan den Rijn, Groesbeek en Beek. Zij zijn daar aanspreekpunt voor kandidaten, lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke participatiecoaches. Er was heel 2018 ruimte om 66 kandidaten te bemiddelen. Het aantal kandidaten in bemiddeling rond 31 december 2018 was 58. Heel 2018 zijn er 25 kandidaten vanuit Berg en Dal Werkt! aan het werk gegaan: 16 kandidaten zijn volledig uit de uitkering gestroomd, 1 kandidaat is na de tijdelijke baan weer in de bijstand en 8 kandidaten zijn parttime aan het werk en ontvangen nog een gedeeltelijke uitkering.

- **Ontwikkeltrajecten naar werk**

Met WerkBedrijf hebben we afgesproken zich in te spannen om ontwikkeltrajecten bij drie aangewezen ondernemers te realiseren: Gasterij t Groeske, Kringloop Groesbeek en het Nederlands Wijnbouwcentrum in Groesbeek. In 2018 zijn 8 kandidaten geplaatst. Momenteel werken hiervan nog 4 kandidaten met behoud van uitkering bij één van de lokale ondernemers.

Er worden ook kandidaten geplaatst op andere ontwikkeltrajecten in de regio Rijk van Nijmegen. Ontwikkeltrajecten hebben tot doel het opdoen van werknemersvaardigheden en oriëntatie op de arbeidsmarkt. Afspraken worden schriftelijk vastgesteld en een traject duurt maximaal 1 jaar.

Social Return

Binnen alle gemeentelijke aanbestedingen wordt een social return paragraaf opgenomen. Daarbij moet de opdrachtnemer een percentage van de opdrachtwaarde omzetten in activiteiten die passen binnen social return. In 2018 waren dat bijvoorbeeld:

- Aanbesteding onderhoud gemeentelijk vastgoed
- Onderhoud drukriolering en rioolgemalen 2019 en 2020

WerkBedrijf kan betrokken worden bij de invulling van de social return verplichting. Ook bedrijven als MVO-solutions uit Nijmegen of eigen invulling van de SROI verplichting door de betreffende opdrachtnemer. In 2017 nam het Social return team van WBRN 148 aanbestedingen in behandeling. Er is onvoldoende zicht op de invulling en de eventueel betrokken kandidaten. Op dit moment is er regionaal een denktank SROI actief die een werkgroep gaat formeren. Deze werkgroep gaat een inkoopbeleid voorbereiden. Invulling van SROI is op verschillende manieren mogelijk, zoals: diverse vormen van dienstverbanden, MVO-activiteiten, in dienst nemen statushouder e.d. Iedere vorm vertegenwoordigt een bepaalde financiële waarde, waarmee geheel of gedeeltelijk aan de SROI verplichting wordt voldaan. SROI draagt dus bij aan de participatie en re-integratie van werkzoekende inwoners met een beperking.

Kenniskring Participatiewet Inkomen regio Nijmegen

Deze kenniskring is ontstaan na overleg van de regio gemeenten om de kennis te delen over hoe en wat effectieve maatregelen zijn om de instroom te beperken en /of de uitstroom te bevorderen. Sinds mei 2018 is er geen vergadering meer geweest. De behoefte aan voortzetting was niet voldoende aanwezig. Tijdens het laatste overleg is gesproken over:

- Inzet arbeidsmatige dagbesteding als ontwikkelinstrument voor mensen met bepaalde belemmeringen
- Uitwisseling over het eventueel (moeten) aanvragen van en vangnetuitkering over 2017 (4 van de 7 hebben een aanvraag ingediend!)
- Uitwisseling over inzet sociale recherche
- Discussie over nut en noodzaak kenniskring (KPWIN)

Binnen de Regiegroep Werk & Inkomen (tevens regiegroep WerkBedrijf) wordt ook veel afgestemd en is te beschouwen als een kenniskring. Zo is op het gebied van beleid en maatregelen rond het vraagstuk van de terugdringing van de bijstandslasten in 2018 tot mei 2019 het volgende besproken:

- Meerdere malen over hoe WerkBedrijf effectiever kan werken, onder andere ook met inzet van maatwerk en meerwerk voor gemeenten
- Toepassing vrijlatingsbepalingen bij inkomsten uit parttime werk (inventarisatie)
- Aanscherping beleid bij no show en de inzet van maatregelen (is actueel)

Controle aan de poort en handhaving

De poortwachtersfunctie, het verstrekken van de uitkeringen Participatiewet/IOAW/IOAZ/Bbz en handhaving van rechten en plichten zijn taken van het cluster Inkomen van de gemeente Berg en Dal.

De rechtmatigheidscontrole (heeft iemand recht op een uitkering?) is een belangrijke taak van het cluster, die begint bij een aanvraag levensonderhoud of een aanvraag bijzondere bijstand. Door de aandachts-functionarissen fraude (dat zijn enkele inkomensconsulenten) is een intakeproces opgezet, waarmee de consulenten inkomen hun poortwachtersfunctie nog beter kunnen uitvoeren. Door actief maar proportioneel gebruik van Suwinet, huisbezoek en digitaal rechercheren wordt de rechtmatigheid van de aanvraag gecontroleerd. De inwoner wordt in het intakegesprek geïnformeerd over zijn rechten en plichten zoals zijn informatieplicht en de gevolgen bij het niet nakomen ervan. Ook wordt er al gekeken naar mogelijkheden van werk, waarna doorverwijzing naar het WBRN plaatsvindt. Door deze veranderde werkwijze wordt de instroom beperkt en de uitstroom gestimuleerd.

Alle medewerkers van het cluster Inkomen zijn alert op fraude en er vinden gedurende de uitkeringsperiode regelmatig controles plaats, o.a. op grond van signalen van het Inlichtingenbureau. Zo nodig worden zij daarbij ondersteund door de aandachts-functionarissen fraude. Waar nodig wordt het regionaal Instituut Bijzonder Onderzoek (sociaal rechercheurs) ingeschakeld. Vanuit afdeling beleid wordt een voorstel voorbereid om meer capaciteit in te zetten op het terrein van handhaving.

Gelet op alle ontwikkelingen binnen de gemeente, zoals ondermijning, adresfraude, bijstandsfraude, identificatiefraude, fraude met PGB etc. is één van de medewerkers reeds betrokken bij o.a. het Integraal Gemeentelijk Project (IGP). In het IGP werken het expertisecentrum georganiseerde criminaliteit RIEC-Oost Nederland, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Sociale Recherche, en de belastingdienst samen. De projectleider doet dit voor vijf gemeenten in deze regio. Dat blijkt effectief, omdat deze criminaliteit vaak ook de gemeentegrenzen overschrijdt. Het is belangrijk deze taken te beleggen bij 1 persoon. De Buitengewoon Opsporingsambtenaren van de gemeente, Politie, Sociaal team, Instituut.

| |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Onderzoeken of de handhavingskracht kan worden uitgebreid over de breedte van het sociaal domein. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

Wij vinden het als college belangrijk dat het handelen van ons uitvoeringsapparaat van een goed professioneel niveau is. Zo is het team Werk en Inkomen in 2018 getraind is resultaat gedreven werken. Dit vormt de motivatie en ambitie van onze medewerkers om het eigen handelen en het handelen van het collectief te toetsen aan de kwaliteit en resultaten van vakgenoten buiten de gemeente. Daarnaast zijn er de volgende consultaties geweest in 2018:

- Arbeidsmarktonderzoek door Panteia in de regio Rijk van Nijmegen. Berg en Dal is politiek, bestuurlijk en ambtelijk volledig betrokken bij dit onderzoek en het vervolg. In januari heeft er een regionale bijeenkomst voor raadsleden plaatsgevonden, in maart 2019 is een informatienota hierover aangeboden aan de raad, op 13 juni zal een startnotitie in de raad worden behandeld

en in september een beleidsnota Arbeidsmarkt en Re-integratie. Deze stukken staan in het teken van het voorzien in de huidige en toekomstige vraag naar arbeidskrachten in diverse sectoren van de arbeidsmarkt. Daarbij zijn tal van maatregelen geadviseerd op het gebied van onderwijs, economie en re-integratie.

- Intern is er een goede verbinding tussen economisch beleid en werkgelegenheids- en re-integratiebeleid. Het economisch en toeristisch beleid zijn meegenomen in het arbeidsmarktonderzoek van Panteia en goed verbonden in de interne startnotitie en zal worden geïntegreerd in de regionaal op te stellen beleidsnota Arbeidsmarkt en Re-integratie.
- Uit de beleidsnota vloeit straks de basis voor de opdracht aan WerkBedrijf 2020-2024 voort
- In maart 2017 heeft de raad de Economische visie en de Kadernota toerisme vastgesteld. Deze visies bevatten uitvoeringsagenda's met concrete projecten, die o.a. zijn gericht op het verbeteren van het vestigings- en ontwikkelklimaat voor bedrijven en op het vergroten van de werkgelegenheid in de gemeente.
- Uitvraag evaluatie Tegenprestatie als voorbereiding op de evaluatie in 2019 heeft geresulteerd in het betrekken van externe deskundigheid in de persoon van een Master Student bestuurskunde van de Radboud Universiteit in Nijmegen.
- De Divosa Benchmark wordt intensiever gebruikt door de praktijk uitdrukkelijker te toetsen aan de benchmarkuitkomsten en daarop te sturen. Maar ook door deelname aan de themabijeenkomst van Divosa 'herinstroom in de bijstand' in mei 2019.
- Er zijn door onze gemeente in 2018 en ook in 2019 diverse gesprekken gevoerd met WerkBedrijf met als doel de uitstroomresultaten te verbeteren. Daarbij deden wij de volgende suggesties:
 - Inzet beschut werk actiever gaan oppakken
 - Meer aandacht te hebben voor de aanpak van no show bij kansrijke bijeenkomsten voor kandidaten om aan de slag te raken. Dit ook in relatie tot het handhaven van plichten van kandidaten en toepassing van maatregelen door de gemeente.
 - Meer inzicht te bieden in de interventies die worden ingezet om de uitstroom te verbeteren, zodat wij als gemeente(n) kunnen sturen op effectiviteit.
 - Lokaal meer ondersteuning te bieden bij initiatieven van werkgevers die mensen met een beperking werkmogelijkheden willen bieden
- In de periode van september tot december 2018 heeft onderzoeksbureau UMP Research in opdracht van WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WerkBedrijf) een kwalitatieve case study uitgevoerd om te achterhalen welke factoren in de uitvoeringspraktijk relevant zijn voor een succesvolle arbeidsbemiddeling. Daarbij is gekozen voor interviews met consultants in de gemeenten Wijchen en Berg en Dal, omdat er tussen deze gemeenten een aanzienlijk verschil bestaat in de ontwikkeling van de uitstroom. De uitstroomresultaten van Berg en Dal waren aanzienlijk beter dan die van Wijchen. De opzet van het onderzoek is vooraf afgestemd met gemeenten Wijchen en Berg en Dal. Als onderzoeksvraag is geformuleerd:
 - 'Welke factoren in de uitvoeringspraktijk zijn relevant voor een succesvolle arbeidsbemiddeling? Welke van deze factoren dragen bij aan de verschillen in uitstroom tussen de twee gemeenten?'
 - De succesfactoren en aanbevelingen waren als volgt:

- **samenwerking en het onderlinge contact** tussen consultants van het WerkBedrijf en de gemeente. De gemeente Berg en Dal kent al jaren een goede samenwerking in een collegiaal team en goed onderling contact met korte communicatielijnen. Dit zorgt voor een toename van de uitstroom. In Wijchen wordt minder op één lijn samengewerkt tussen gemeente en WerkBedrijf. *Aanbeveling: Om de samenwerking te stimuleren en transparant te maken is meer structureel overleg en toezicht van leidinggevendenden van de gemeente gewenst.*
- **De aanpak** vormt een tweede succesfactor. Dit betreft aspecten zoals ‘warme’ overdracht, een flexibele benadering, maatwerk, een open loket en een start met groepsbijeenkomsten met kandidaten, werkgevers en consultants. De gemeente Berg en Dal hanteert deze aanpak al jaren, in Wijchen is dit minder het geval. *Aanbeveling: De aanpak in Berg en Dal is een goede leidraad voor andere gemeenten.*
- Een derde succesfactor is het **participatietraject**. In de gemeente Berg en Dal werken al enige jaren consultants participatie die intensief kandidaten begeleiden richting de arbeidsmarkt. De gemeente heeft hiervoor al vanaf 2015 financiële middelen beschikbaar gesteld. *Aanbeveling: Het participatietraject zoals dat enkele jaren geleden in Berg en Dal gestart is, prolongeren en ook in andere gemeenten, al dan niet met een pilot vooraf, opstarten.*
- Als vierde succesfactor kan het **verschil in framing van kandidaten** genoemd worden. In de gemeente Berg en Dal gaat men meer dan in Wijchen uit van de bereidheid en de mogelijkheden van kandidaten, en verwijst men frequenter door naar WerkBedrijf. *Aanbeveling: Nader onderzoek naar de mogelijke oorzaken van deze framing, i.c. naar de kandidaat profielen.*
- Als vijfde succesfactor kunnen **goede gemeentelijke regelingen en projecten** worden genoemd. In de gemeente Berg en Dal is men meer dan in Wijchen succesvol actief met projecten gericht op kandidaten, werkgevers en ketenpartners. *Aanbeveling: Een uitrol van succesvolle projecten dient zonedig door WerkBedrijf ondersteund te worden, omdat niet alle gemeenten hiervoor de (financiële) middelen hebben.*
 - Dit onderzoek is te beschouwen als een uitgebreide consultatie, waarbij de werkpraktijk aan de hand van 15 interviews met consultants in de gemeenten Wijchen en Berg en Dal is onderzocht. Tijdens de gesprekken is gebruik gemaakt van een indeling van mogelijke succesfactoren naar belang en beïnvloedbaarheid. Opvallend is volgens de onderzoekers dat onafhankelijk van functie en gemeente bijna steeds dezelfde factoren werden benoemd.
- In mei 2019 vindt een oriënterend gesprek plaats met de regionaal beleidsmedewerker van UWV gericht op verdere verbetering van de samenwerking op gebied van voorkomen van instroom vanuit de WW en uitstroom uit de bijstand, gebruik van producten van UWV als Sonar en WBS en kijken welke mogelijkheden er op andere gebieden zijn.

Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN)

Het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving ondersteunt gemeenten bij het toezicht en de handhaving bij rechtmatige uitvoering binnen het brede sociaal domein. De participatiewet maakt daar deel van uit. De ondersteuning bestaat uit:

- Beschikbaarheid van de kennisbank
- Toepasbaar advies en ondersteuning
- Kennisverrijking
- Deelname aan innovatielabs e.d.

Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Gelderland Zuid (IBO)

Het IBO is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Beuningen, Heumen, Wijchen, Druten en Berg en Dal. Het IBO is gevestigd in het Huis van de gemeente te Wijchen. De gemeente Wijchen voert als centrumgemeente de Gemeenschappelijke Regeling uit en beheert deze. Het IBO houdt zich enerzijds bezig met specifieke opsporingstaken, zoals het horen van verdachten en getuigen, volgen en observeren en zo nodig aanhouden van personen. Zij hebben daartoe periodiek overleg met politie en justitie. Anderzijds hebben zij een rol in het adviseren van klantmanagers bij poortwachtersonderzoeken en een ondersteunende taak in nazorgonderzoeken zonder dat er een strafrechtelijke afdoening aan te pas komt.

Voor de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik binnen de WMO 2015 en de Jeugdwet vindt aansluiting plaats bij de methodiek van handhaving van de participatiewet. De formatie van het IBO is in beginsel daarop aangepast. De nadruk ligt in het begin op preventie en minder op repressie.

Grafiek: Resultaten bijzonder onderzoek

| Gemeente | Verzoeken tot onderzoek | | | Afgehandelde onderzoeken | | |
|---------------|-------------------------|-----------|-----------|--------------------------|-----------|-----------|
| | 2016 | 2017 | 2018 | 2016 | 2017 | 2018 |
| Beuningen | 17 | 9 | 10 | 16 | 15 | 10 |
| Berg en Dal | 4 | 10 | 14 | 11 | 8 | 16 |
| Heumen | 3 | 5 | 5 | 4 | 6 | 8 |
| Wijchen | 26 | 25 | 18 | 25 | 27 | 19 |
| Derden | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 1 |
| Druten | n.v.t. | 7 | 7 | 0 | 4 | 9 |
| Totaal | 50 | 56 | 57 | 56 | 60 | 63 |

Toelichting:

Te zien is dat het aantal bijzondere onderzoeken per saldo is toegenomen in de hele regio. Wat betreft Berg en Dal is het aantal onderzoeken vanaf 2016 ook toegenomen. In verhouding tot de aantallen in Wijchen blijft het achter. Wat opmerkelijk is, is dat de benadelingsbedragen (tabel hieronder) ten opzichte van 2016 lager zijn geworden, terwijl het aantal onderzoeken juist is toegenomen.

| Gemeente | Benadelingsbedrag in euro's (bron: afdelingen sociale zaken) | | |
|-------------|--------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|
| | 2016 | 2017 | 2018 |
| Beuningen | 72.395,26 | 78.857,62 | 2.208,78 |
| Berg en Dal | 147.181,19 | 57.098,98 | 66.245,23 |
| Heumen | 172.534,14 | 51.676,83 | 67.109,61 |
| Wijchen | 96.788,80 | 156.034,26 | 135.164,81 |
| Derden | 0,00 | 0,00 | 0,00 |
| Druten | n.v.t. | 10.766,90 | 15.123,81 |
| | 488.899,39 | 354.434,59 | 285.852,20 |

Toelichting:

Voor het jaar 2018 heeft het IBO m.b.t. 4 zaken nog geen terugkoppeling van de desbetreffende gemeenten ontvangen over de hoogte van de terug te vorderen bedragen. (Beuningen: 1, Berg en Dal: 1, Druten: 1, Heumen: 1). Het genoemde totaalbedrag van € 285.852,20 over 2018 stijgt mogelijk daarom mogelijk nog.

Uit de bovenstaande tabellen is op te maken dat de inzet van het IBO van meerwaarde is voor de gemeente Berg en Dal voor het bestrijden van fraude. Er zal vanaf dit jaar nog meer ingezet gaan worden

op samenwerking tussen het Regionaal Ondersteuningsbureau binnen het Rijk van Nijmegen, Handhaving Nijmegen en het IBO.

B3. Externe maatregelen

Toeleiding naar werk via het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN)

Een groot deel van de uitkeringsgerechtigden wordt verwezen naar het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN) voor toeleiding naar werk. Het WBRN voert vanaf januari 2015 de re-integratie taak uit voor de 7 regiogemeenten. Hiertoe is het zogeheten Participatiebudget (het budget dat de gemeente ontvangt van het Rijk voor re-integratie) overgeheveld naar het WBRN. Sinds 2016 is de Sociale Werkvoorzienings-taak hier ook ondergebracht.

De meeste maatregelen om uitstroom te bevorderen en instroom tegen te gaan, worden dan ook ingezet door het WBRN. Hoe gaat zij te werk?

Werkwijze WBRN De basisdienstverlening van het WBRN bestaat uit het zo snel mogelijk contact leggen en bemiddelen tussen kandidaat en werkgever. De consulent-intake brengt mogelijkheden en beperkingen van een kandidaat in kaart. Als een kandidaat Werkfit is zoekt de werkconsulent passend werk voor hem en nodigt de werkgever uit voor een gesprek met de kandidaat. Het WBRN heeft veel contacten met werkgevers in de regio. Zij organiseert regelmatig werkmarkten voor verschillende branches, waarvoor zowel kandidaten als werkgevers worden uitgenodigd. Als een kandidaat nog niet Werkfit is (92% is dat nog niet bij aanmelding), krijgt hij ondersteuning van het WBRN om dat te worden. Als de afstand tot de arbeidsmarkt nog te groot is of de begeleiding heeft twee jaar geduurd zonder uitstroom, wordt hij terugverwezen naar de gemeente. Als participatie kandidaat wordt hij dan actief benaderd en/of begeleid vanuit het project Meedoen door de participatieconsulenten van Sociale Zaken. Doel is dan activering en oppakken van vrijwilligerswerk/Tegenprestatie.

Resultaten WBRN voor Berg en Dal in 2018:

- De uitstroom uit de uitkering naar werk is 140 (142 kandidaten in 2017). Goed te zien is dat na het opstartjaar 2015 het WBRN de uitstroom voor Berg en Dal aanzienlijk heeft vergroot. De oorzaken van die goede uitstroom zijn:
 - inspanningen van werkconsulenten, inkomensconsulenten en participatiecoaches;
 - korte lijnen met lokale ondernemers en organisaties;
 - activiteiten van het actiecentrum *Berg en Dal werkt!* (zie voor toelichting verderop).
 - Aanhoudende economische groei
- Eind 2018 was (64,7% (63,9% in 2017) van het totale bestand SW-medewerkers geplaatst bij ondernemers op locatie, dus niet meer beschut in het SW-bedrijf.

Andere activiteiten van het WBRN in 2016-2017 om de uitstroom te vergroten.

- In 2017 zijn de afspraken tussen WBRN en gemeente met betrekking tot handhaving aangescherpt. Als een uitkeringsgerechtigde niet verscheen op een werkgesprek in het WBRN, dan werd dit per direct doorgegeven aan de gemeente (project Springplank). De consulent Inkomen blokkeerde de

uitkering en legde een maatregel op. Soms leidde dat er toe dat iemand afzag van de uitkering. Project Springplan is aan het eigen succes ten onder gegaan. Het was een te kostbaar project. In de bestuurscommissie van het WerkBedrijf komt binnenkort een notitie aan de orde dat gaat over de zogenaamde no-show (niet komen opdagen voor belangrijke afspraak of bijeenkomst). Ambtelijk zal geadviseerd worden de handhaving aan te scherpen; het is, zeker met deze bloeiende economie niet verantwoord kansen te laten liggen. Tevens kan met een aangescherpte handhaving mogelijke fraude met de uitkering makkelijker worden gesignaleerd.

- Het WBRN biedt korte opleidingstrajecten aan voor beroepen waar veel vraag naar is op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld in de bouw. Daarna kunnen mensen snel aan de slag
- Het WBRN heeft een eigen detachingsfaciliteit opgezet, zodat ook ondernemers die opzien tegen de risico's, werk gaan aanbieden aan kandidaten. Vanuit het WBRN worden de kandidaten dan gedetacheerd bij een ondernemer.
- Het WBRN intensificeert de samenwerking in de wijken en in regiogemeenten om de aansluiting met kandidaten en ondernemers lokaal te versterken. In Berg en Dal gebeurt dit al via het actiecentrum Berg en Dal werkt!

Het WBRN en UWV maken afspraken om de doorstroom vanuit de Werkloosheidswet (WW) naar de Participatiewet/IOAW/IOAZ te verlagen. Een van de acties is actieve voorlichting aan mensen in de WW die binnen een half jaar in de uitkering Participatiewet/IOAW/IOAZ dreigen te komen. Deze samenwerking met UWV zal vanuit Berg en Dal indien mogelijk worden versterkt, daar vindt in mei een gesprek over plaats.

De Banenafpraak voor arbeidsgehandicapten

In de regio Rijk van Nijmegen hebben werkgevers, UWV en WBRN al in 2015 gezamenlijk 767 extra banen gecreëerd voor arbeidsgehandicapten. Hiermee loopt de regio vooruit op de doelstelling van 305 extra banen. Daarnaast hebben de regiogemeenten een convenant ondertekend dat de lokale overheid 55 mensen (voor de hele regio) met een arbeidshandicap een kans biedt binnen de gemeentelijke organisatie. Bij de gemeente Berg en Dal werken nu (mei 2019) 6 arbeidsgehandicapten.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

In onderdeel B is per maatregel reeds uitgebreid aangegeven wat de maatregel behelst en is waar mogelijk ook al aangegeven wat het (beoogde) resultaat is van de maatregel. Hieronder zal dan ook een ingekorte beschrijving plaatsvinden van de maatregelen.

Toeleiding naar werk via het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN)

Beoogd effect: toeleiding kandidaten naar werk.

Resultaat: De uitstroom uit de uitkering naar werk is 140 kandidaten in 2018! Goed te zien is dat na het opstartjaar 2015 het WBRN de uitstroom voor Berg en Dal aanzienlijk heeft vergroot.

De Banenafpraak voor arbeidsgehandicapten

Beoogd effect: banen voor arbeidsgehandicapten.

Resultaat: in de regio Rijk van Nijmegen hebben werkgevers, UWV en WBRN al in 2015 gezamenlijk 767 extra banen gecreëerd voor arbeidsgehandicapten. Hiermee liep de regio vooruit op de doelstelling. De doelstelling voor 2018 was 655 extra banen erbij; tot en met het 3^e kwartaal 2018 zijn 2876 extra banen ingevuld. In 2017 hebben de regiogemeenten een convenant ondertekend dat de lokale overheid 55 mensen (voor de hele regio) met een arbeidshandicap een kans biedt binnen de gemeentelijke organisatie. Einde derde kwartaal waren er in de regio 158 regulier ingevulde banen bij de overheid. Bij de gemeente Berg en Dal werkten er in 2018 5 arbeidsgehandicapten.

Intensieve ondersteuning naar werk via Actiecentrum Berg en Dal werkt!

Beoogd effect: Alle kandidaten die vallen onder de Participatiewet, IOAW en IOAZ die nog niet actief zijn met re-integratieactiviteiten. Het bevorderen van de arbeidsparticipatie van kandidaten, waarbij een traject richting werk kan worden ingezet waardoor de kandidaat gedeeltelijk of volledig in eigen levensonderhoud kan voorzien.

Resultaat: in 2018 is doorlopend ruimte geweest om 66 kandidaten intensief te bemiddelen. De resultaten tot 1 januari 2019 zijn:

- eind 2018 waren er 58 kandidaten in bemiddeling;
- 25 (19 in 2017) kandidaten zijn betaald aan het werk gegaan, 16 volledig aan het werk en 8 parttime. 1 Kandidaat is weer terug in de uitkering;
- 59 (in 2017 43) kandidaten zijn geplaatst op een werkplek met behoud van uitkering;

Ontwikkeltrajecten naar werk

Beoogd effect: ontwikkeltrajecten realiseren waar de inwoner aan zijn of haar werknemersvaardigheden kan werken, zodat de inwoner na uiterlijk 1 jaar voldoende werknemersvaardigheden bezit om

arbeidsproductiviteit te leveren om bij een reguliere werkgever (ten minste met een leerwerkplek) aan de slag te gaan.

Resultaat: naast het Actiecentrum Berg en Dal werkt! besteedde de gemeente in 2017 extra middelen in 11 ontwikkeltrajecten, die zij had ingekocht bij het WBRN. De totale kosten van de 11 trajecten waren € 55.000,-. In 2018 is een restant ontwikkeltrajecten door WerkBedrijf ingezet. In 2018 zijn 8 kandidaten geplaatst. Momenteel werken hiervan nog 4 kandidaten met behoud van uitkering bij één van de lokale ondernemers. Ontwikkeltrajecten behoren in 2019 tot de basisdienstverlening van WerkBedrijf.

Stimuleren parttime werk.

Beoogd effect: stimuleren van parttime werk bij mensen die geen fulltime werk kunnen vinden of niet fulltime kunnen werken wegens een beperking.

Resultaat: de gemeente stimuleert, in samenwerking met het WBRN, mensen om binnen hun mogelijkheden parttime te werken. In 2018 hadden 78 uitkeringsgerechtigden parttime werk. Doordat de inkomsten uit deeltijdwerk worden gekort op de uitkering wordt er minder uitkering verstrekt. Voor de gemeente Berg en Dal betekent dit dat er in 2018 € 629.138,00 minder uitkering is verstrekt.

Van de 742 uitkeringsgerechtigden hebben 96 in het 1e kwartaal van 2019 inkomsten uit deeltijdwerk (13%). Doordat de inkomsten uit deeltijdwerk worden gekort op de uitkering wordt er minder uitkering verstrekt. Het aantal parttime werkenden is dus gestegen van 78 naar 96.

Social Return

Beoogd effect: de uitstroom uit het uitkeringsbestand te vergroten door SROI als een van de belangrijkste doelstellingen te hanteren van ons inkoopbeleid.

Resultaat: bij aanbestedingen wordt consequent aandacht geschonken aan SROI (Social Return on Investment). In 2018 is er een onbekend aantal kandidaten geplaatst. Dit beeld is niet volledig, belangrijk is dat de vastlegging van de SROI verbeterd wordt.

Kenniskring Participatiewet Inkomen regio Nijmegen

Beoogd effect: kennis te delen in de regio over hoe en wat effectieve maatregelen zijn om de instroom te beperken en/of de uitstroom te bevorderen.

De kenniskring is in juli 2018 voorlopig het laatst bijeen geweest/. De functie is overgenomen door de regiegroep Werk en Inkomen. De regiegroep bestaat uit de beleidsvertegenwoordigers van de 7 gemeenten. Sinds januari 2019 is ook een portefeuillehouderoverleg Werk en Inkomen ingesteld (Pfo W&I), bestaande uit de zeven bestuurders van de regiogemeenten. Het Pfo W&I staat op afstand van WerkBedrijf en richt zich op het brede terrein van werk en inkomen, dus ook m.b.t. uitkeringsverstrekking, minimabeleid en schuldhulpverlening. Alle onderwerpen kunnen in het Pfo W&I aan de orde komen. Dit is ook het platform waar de ambtelijke regiegroep beleidsvoorstellen- en rapportages kan voorleggen. De volgende onderwerpen binnen het verband van deze aanvraag zijn sinds 17 januari 2019 geagendeerd in het Pfo W&I.

- De mogelijkheden en connecties met Euregio
- No-show cliënten in relatie tot maatregelen
- Regionale Tafel Arbeidsmarkt
- Voorgenomen (m.b.t. Vangnetaanvraag relevante) onderwerpen tijdens de eerste vergadering:
 - Voorkomen van armoedeval bij werkaanvaarding, bv bij statushouders (Mook en Middelaar) – kennisdelen over bijstandsontwikkeling
 - Op termijn: Inkomstekorten bij deeltijdarbeid; verbetering van processen (Mook en Middelaar) – kennisdelen over bijstandsontwikkeling
 - Behoeftte aan doorvertaling van prestatieafspraken met WerkBedrijf naar afzonderlijke gemeenten (Heumen). Daarbij wel af te vragen af of je met een mogelijke aanpassing de doelstelling bereikt die we als gemeente voor ogen hebben (mede gezien de verantwoording naar de raden).
 - Nadere kennismaking met UWV (Berg en Dal); afspraken zijn in de maak.
- RMC-functie (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voor voortijdig schoolverlaters)
- Inkomstenvrijlating part-time werk bijstandsgerechtigden Participatiewet
- Proces regionaal arbeidsmarktbeleid (naar aanleiding van onderzoek Panteia)

Vergroten werkgelegenheid in de gemeente

Beoogd effect: vergroten van werkgelegenheid.

Resultaatvoorbeelden:

- In maart 2017 heeft de raad de Economische visie en de Kadernota toerisme vastgesteld. Deze visies bevatten uitvoeringsagenda's met concrete projecten, die o.a. zijn gericht op het verbeteren van het vestigings- en ontwikkelklimaat voor bedrijven, en op het vergroten van de werkgelegenheid in de gemeente.
- Toerisme is in onze gemeente een belangrijke bron van werkgelegenheid voor laaggeschoolden. Een voorbeeld van een project om de werkgelegenheid in deze sector te vergroten is "zorgeloos op vakantie in het Rijk van Nijmegen". Met dit project willen we onze gemeente op de kaart zetten als een gemeente waar het ook goed verblijven is voor mensen met een (lichte) beperking, gezien de vele zorgvoorzieningen in de gemeente.
- Panteia heeft een Arbeidsmarktanalyse uitgevoerd en mogelijke handelingsperspectieven geschetst in het rapport: 'Naar een krachtige arbeidsmarkt voor het Rijk van Nijmegen, arbeidsmarktanalyse en handelingsperspectieven', februari 2019. Dit rapport biedt veel aanknopingspunten voor het stimuleren van de werkgelegenheid (vraag) en het versterken van het arbeidsaanbod (werkzoekenden). Ook wat betreft de versterking van het aanbod zijn veel suggesties gedaan (zoals opleiden, samenwerking met sectoren, investeren in gesubsidieerd werk, jobcarving, stimuleren van doorstroming, waardoor ruimte ontstaat aan de onderkant van de arbeidsmarkt etc.)
- De regiegroep Werk en Inkomen werkt op dit moment (mei 2019) aan een meerjaren beleidsplan 2020-2024 als logisch vervolg op de arbeidsmarktanalyse.

eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina ‘beoordeling en advisering’ over de VU 2018 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: ‘de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.’

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.

- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018⁴ en/of de Benchmark van Divosa⁵.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Indien uw gemeente over 2016 en/of 2017 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2018 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort. Omschrijf de interne maatregelen onder B1 en de externe maatregelen onder B3. Bij B2 beschrijft u per maatregel hoe de externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot deze externe maatregel.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie. Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten, inwinnen van advies bij andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking of advies van een adviesbureau.
- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
 - Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veel gestelde vraag is of een WGR, ISD of RSD als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat het voor de hand ligt dat de consultatie buiten een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) plaats vindt. Omdat dit echter niet tijdig (namelijk voor 1-1-2018 op de website en in het beoordelingskader van de commissie) is

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/12/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2018>

⁵ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

- In berg en Dal is inmiddels een informatienota en startnotie aangeboden aan de gemeenteraad. De Startnotitie biedt de raad de mogelijkheid een richting te bepalen en prioriteiten te bepalen voor het toekomstig arbeidsmarktbeleid.

Benchmark Werk en Inkomen (Divosa)

Beoogd effect: inzicht verkrijgen in ons eigen beleid en het verhaal te verkrijgen achter de cijfers om daar vervolgens op te kunnen sturen.

Resultaat: de Divosa Benchmark geeft onze gemeente een volledig en actueel beeld van de uitvoeringspraktijk en ondersteunt ons om een lerende organisatie te zijn. De Benchmark richt zich op Werk en Inkomen. In onderdeel A (analyse van de oorzaken van het tekort) van deze Vangnetaanvraag zijn benchmarkgegevens gebruikt om ons beleid en resultaten te vergelijken, waarbij waar mogelijke extra maatregelen zijn benoemd die we concreet gaan uitvoeren. De benchmark is een belangrijk instrument voor het waar mogelijk terugdringen van het tekort. Maar uiteindelijk is het terugdringen van het tekort een kwestie van het combineren van in- en externe maatregelen en inzet van extra middelen door het Rijk.

Participatie-kandidaten en Tegenprestatie

Beoogd effect: inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt activeren om ze vervolgens te begeleiden een werkervaringsplaats, vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding.

Resultaat: in 2018 zijn de resultaten van **455** participatiekandidaten:

- **184** kandidaten participeren middels vrijwilligerswerk, mantelzorg of dagbesteding;
- Met **83** kandidaten zijn participatie-afspraken gemaakt;
- **54** kandidaten zijn ontheven van de participatieverplichting omdat van hen is vastgesteld dat het niet haalbaar is om vrijwilligerswerk te doen;
- **134** participatiekandidaten zijn in de intakefase;
- Niet meegeteld zijn de **30** kandidaten die alsnog aangemeld zijn bij het WBRN voor begeleiding naar werk.

Controle rechtmatigheid aan de poort en handhaving

Beoogd effect: Poortwachtersfunctie versterken om beperking van instroom te realiseren. Vergrote van uitstroom door kijken naar mogelijkheden van werk, waarna doorverwijzing naar het WBRN plaatsvindt. Controleren op fraude en waar nodig vervolgacties uitzetten om de fraude te beëindigen, waarmee het oneigenlijk gebruik wordt verminderd.

Resultaat: in 2018 is € 465.500,00 aan bijstandsgelden teruggevorderd/verhaald.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Berg en Dal verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 4 juni 2019

De secretaris,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E.W.J. van der Velde', is written over a light gray, textured rectangular background.

Naam van de ondertekenaar: E.W.J. van der Velde

De burgemeester,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Slinkman', is written over a light gray, textured rectangular background.

Naam van de ondertekenaar: mr. M. Slinkman

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Berg en Dal stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 4 juli 2019

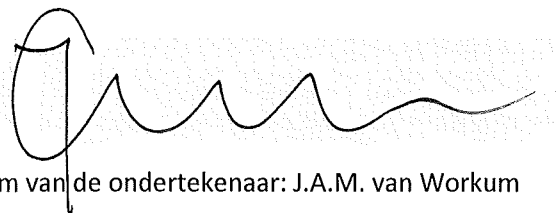
Ondertekening

De voorzitter,

A handwritten signature in black ink on a light gray dotted background. The signature is cursive and appears to read 'M. Slinkman'.

Naam van de ondertekenaar: mr. M. Slinkman

De griffier,

A handwritten signature in black ink on a light gray dotted background. The signature is cursive and appears to read 'J.A.M. van Workum'.

Naam van de ondertekenaar: J.A.M. van Workum

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2018 dient uiterlijk op 15 augustus 2019 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2019 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2016 als over 2017 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2016 en/of over 2017 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt

gecommuniceerd, wordt dit voor de vangnetuitkering 2018 nog als goed gerekend. Vanaf de vangnetuitkering 2019 en later is dat niet meer het geval.

- Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
- Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- *Wanneer moeten maatregelen zijn getroffen?*

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek. Een (interne of externe) maatregel moet daadwerkelijk zijn getroffen voor de datum van indiening.
- *Moet het steeds een nieuwe maatregel zijn?*

Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.

Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen .
- *Wat wordt bedoeld met '(aanvullende)' maatregelen*

Hiervoor is aangegeven of het steeds nieuwe maatregelen moeten zijn. Dit is een afweging van het lokaal bestuur. Om die reden wordt het woord 'aanvullende' tussenhaakjes gezet.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een bijdrage levert.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2018 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

